

Sejm i Senat rozwiązany

dla odnowienia składu Izb i zajęcia stanowiska w sprawie ordynacji wyborczej

Wczoraj około godziny 2-jej po południu dyrektor biura w Prezydium Rady Ministrów p. major Lepecki doręczył p. marszałkowi Sejmu plk. Waleremu Sławkowi i wicemarszałkowi Senatu dr. J. Barańskiemu (wobec nieobecności w Warszawie p. marszałka A. Prystora) następujące zarządzenie Pana Prezydenta Rzplitej:

Od czasu ostatnich wyborów do Izb Ustawodawczych nastąpiły w życiu wewnętrznym Polski istotne przemiany, miały miejsce nowe a doniosłe inicjatywy w dziedzinie stojących przed społeczeństwem zadań, wzrosło w szerokich masach Narodu zrozumienie potrzeby czynniejszego współdziałania pracy dla Państwa.

Uznałem tedy za wskazane od

**Dziś całostronicowy
ODDATEK FIMOWY**

nowienie składu tych Izb, aby by mogły one w pracy swej dać pełniejszy wyraz nurtującym w społeczeństwie prądom.

Od nowych Izb Ustawodawczych oczekiwać będą zajęcia stanowiska w sprawie ordynacji wyborczych do Sejmu i Se-

natu.

W związku z powyższym na podstawie art. 13 Ust. 2 (pkt. h) ustawy konstytucyjnej rozwiązuję Sejm i Senat z dniem dzisiejszym.

13 września 1938 r.

Prezydent Rzeczypospolitej

**IGNACY MOŚCICKI
NARADA NA ZAMKU**

Pan Prezydent R. P. przyjął wczoraj w obecności Marszałka Smigłego Rydza prezesa Rady Ministrów gen. Sławoja Składkowskiego, który referował o bieżących pracach Rządu.

**POSIEDZENIE RADY
GABINETOWEJ.**

Dnia 13 b. m. o godz. 14-jej odbyło się posiedzenie Rady Gabinetowej pod przewodnictwem pana premiera gen. Sławoja Składkowskiego.

Stan wyjątkowy w 5 okręgach zamieszkałych przez Niemców sudeckich

PRAGA. (Tel. własny). Wczorajszej nocy odbyły się w różnych miejscowościach demonstracje Niemców, którzy gromadnie słuchali przemówienia Hitlera. W kilku miejscowościach odbyły się kontrdemonstracje. Gdzieśgdzie doszło do starcia z władzami bezpieczeństwa. Krwawe zajście miało miejsce w miejscowości Krasny Brzezno.

Według komunikatu oficjalnego z tłumu padły naprzód dwa strzały, a następnie jeszcze dwa. W wyniku strzelaniny zabity został jeden Niemiec, członek partii sudeckiej, który brał udział w demonstracji oraz jeden Czech, który zamykał okno swego mieszkania na 1 piętrze. Śledztwo w toku. (Szczegóły zajść na str. 3-iej).

Wczoraj w południe ogłoszo-

no przez radio komunikat, który głosi, że z powodu godnych pożałowania zajść jakie zdarzyły się w niektórych powiatach, rząd zapowiada wprowadzenie stanu wyjątkowego, gdyby zajścia takie miały się powtórzyć. Jednakże w związku z wypadkami w ciągu ostatniego tygodnia wprowadzono z dniem wczorajszym stan wyjątkowy w 5 okręgach północnych.

Władze państwowe apelują do społeczeństwa, by zachowało spokój i zapewnia, że władze bezpieczeństwa są dostateczne dla zapewnienia ładu i spokoju.

Wprowadzenie stanu wyjątkowego w 5 powiatach w Sudech, bezpośrednio po zajściach wywołało w Pradze duże wrażenie i jest szeroko komentowane. Podobno rząd jest zdecydowany wprowadzić stan wyjątkowy okręgu w którym dojdzie do jakichś krwawych demonstracji czy też zamieszek.

Mowa kanclerza Hitlera

Rzesza przyjdzie z pomocą Niemcom sudeckim

Granica z Polską jest niezmienna i ostateczna

NORYMBERGA. Kanclerz Hitler wygłosił w poniedziałek na zakończenie kongresu partii narodowo-socjalistycznej mowę, która trwała przeszło godzinę.

Kanclerz Hitler poświęcił większą część swych wywodów za gadnieniu czechosłowackiemu. Na wstępie Hitler zaznaczył, że Rzesza jest zobowiązana troszczyć się o los 3-ich i pół miliona Niemców, gnębionych w Czechosłowacji. Stosunki w tym państwie są nie do zniesienia.

Kanclerz pragnie zakomunikować przedstawicielom państw demokratycznych, że jeżeli przesładowani mieszkańcy okręgu sudeckiego sami nie otrzymają prawa i pomocy, uzyskują to prawo oraz tę pomoc od Rzeszy Niemieckiej.

Kanclerz oświadczył nastę-

nie dosłownie:

„W przemówieniu moim z dnia 22 lutego oświadczyłem w Reichstagu, że Rzesza nie będzie dłużej tolerować dalszego gnębienia i prześladowania 3 i pół miliona Niemców i proszę, by zagraniczni mężowie stanu byli o tym przekonani, że nie chodziło tu o jakiegokolwiek frazesy”.

Z kolei kanclerz Hitler wymienił wielkie ofiary narodowe poniesione przez Rzeszę, rezygnującą z Alzacji i Lotaryngii.

Kanclerz poruszył w związku z tym również niemiecko-angielski układ morski, a wymieniając dalej Polskę, stwierdził, że Rzesza posiada ze wszech stron granice nienaruszalne. Po ważne te ofiary Rzesza poniosła dobrowolnie, by utrzymać pokój europejski.

Niemcy mają zrozumienie dla sytuacji, w której Anglia lub Francja troszczą się o swe interesy.

Chciałbym jednak tu zapewnić polityków w Paryżu i Londynie, że istnieją także niemieckie interesy, których jesteśmy gotowi bronić i to we wszystkich okolicznościach”.

Kanclerz poruszył następnie przedsięwzięte przez Czechosłowację zarządzenia wojskowe i oświadczył, że rząd czeski, chcąc uzasadnić demonstrację tę przed opinią świata, posłużył się kłamstwem, że Niemcy zarządziły mobilizację i grożą wkroczeniem na terytorium czeskie.

Zakomunikowano wówczas ambasadorowi jednego z mocarstw, jak również rządowi praskiemu, że powyższe twierdzenie czeskie jest zmyślone.

Kanclerz Hitler oświadczył przy tym z naciskiem, że po raz drugi podobna ohydna napaść nie będzie tolerowana.

W związku z powyższym — zaznaczył kanclerz — zarządził w dniu 28 maja: 1) przystąpić natychmiast do zapowiedzianego wzmocnienia armii lądowej oraz powietrznej, 2) niezwłoczną rozbudowę systemu umocnień niemieckich na zachodzie.

On, Hitler, może zapewnić, że począwszy od dnia 28 maja powstaje tam na zachodzie najgigantyczniejsze dzieło fortyfikacyjne wszystkich czasów, przy którym powierzył generał-nemu inspektorowi Todtowi nowe specjalne zadanie.

Niemcy a Polska

Mówiąc o Polsce, kanclerz Hitler powiedział dosłownie:

„Kiedy w Polsce wielki patriota i mąż stanu gotów był zawrzeć układ z Niemcami, zgodziliśmy się na to natychmiast. Z wielu stron mają dziś Niemcy zupełnie uspokojone granice i są zdecydowane, o czym zapewniły, granice te uważać odtąd jako niezmiennie i ostatecznie, dając w ten sposób Europie poczucie bezpieczeństwa i pokoju”.

Angielskie zarządzenia obronne

LONDYN. Gabinet brytyjski obradował w poniedziałek w ciągu dwóch godzin, rozpatrując sytuację międzynarodową.

Jak zapewniają tu, jednomyślnie zatwierdzono dotychczasowe kroki rządu, a zwłaszcza deklarację udzieloną prasie w niedzielę.

Gabinet przyjął miał szereg zarządzeń natury obronnej, ale szczegóły tych postanowień trzymane są w tajemnicy.

Uchodzą za rzecz nieulegającą wątpliwości, że dalszy ciąg obrad gabinetu odbędzie się we wtorek rano, gdy pełny tekst przemówienia kanclerza Hitlera będzie już znany.

Premier Chamberlain, minister Spraw Zagranicznych Halifax, kanclerz skarbu Simon i minister Spraw Wewnętrznych Hoare zbrali się w godzinach wieczorowych w gabinecie premiera dla naradzenia się nad treścią mowy Hitlera, która w toku wygłaszania była dla nich od razu częściowo tłumaczona.

Gorączka złota

WIEDEN. Władze niemieckie przystąpiły do bardzo intensywnego eksploataowania znanych kopalń złota w austriackich Alpach Tauryjskich.

Obecnie pracuje tam już 130 robotników. O eksploatację tych kopalń ze względu na ich wydajność czynili starania Anglii tuż przed przewrotem.

Zamordował męża ukochanej?

Tajemnica zbrodni w lasku wawerskim

W lesie wawerskim znaleziono zmasakrowane zwłoki nieznanego mężczyzny. W prasie pojawiła się wiadomość o tym, iż Wanda Biernacka w tym męża czyniła rozpoznała swego męża Józefa, który zniknął w tajemniczych okolicznościach.

Z miejsca podejrzenie jej padło na jej dawnego adoratora, Jan Siwka, który groził Józefowi Biernackiemu zemstą za to, że ożenił się z Wandą.

Czy rzeczywiście Jan Siwek był zabójcą Józefa Biernackiego?

Czy Józef Biernacki w ogóle został zabity? Odpowiedź na to pytanie znajdują Czytelnicy w niezwykle ciekawej powieści p. t. „Gdzie mój mąż”, którą drukujemy w naszym piśmie na stronie 4-iej.

Najtrudniejszy jest początek

Znany (w swej rodzinie) powieściopisarz Piórko od wielu lat pisał, pisał i nic nie mógł napisać.
 Chciał, ale nie mógł.
 Kiedy pewnego razu siedział w kawiarni i martwił się, że jeszcze nic nie napisał, podszedł do niego kolega po piórze, powieściopisarz Mydełko.
 Mydełko pisał bardzo wiele. Sam mawiał o sobie, że kiedy chce przeczytać dobrą książkę, to nie kupuje, nie bierze z czytelni, lecz siada i sam sobie ją pisze.
 Mistrz Mydełko przysiadł się do mistrza Piórka i spytał z wyrzutem:
 — Dlaczego nic nie piszesz? Twoja żona mówiła mi, że jesteś bardzo zdolny.
 — Tak — westchnął powieściopisarz Piórko. — Podzielał zdanie mojej żony. Ale cóż z tego, kiedy pierwsza stronica powieści idzie mi zawsze bardzo trudno. Nigdy nie wiem, jak zacząć. Jestem przekonany, że gdybym napisał pierwszą stronicę, to już reszta poszłaby gładko.
 — Znam to uczucie — uśmiechnął się mistrz Mydełko — Początek jest zawsze najtrudniejszy. Ale jest na to rada. Kiedy mi pierwsza stronica nie wychodzi, zaczynam pisać powieść od drugiej stronicy. I dopiero kiedy powieść jest już skończona, piszę pierwszą stronicę. A po tym idę do knajpy i oblewam ukończoną powieść.
 Mistrz Piórko westchnął z drośnię.
 — To musi być przyjemne, takie oblewanie końca powieści...
 — Bardzo przyjemne — przyznał kolega Mydełko.
 Po paru dniach powieściopisarz Mydełko wszedł do restauracji i spotkał mistrza Piórka, kompletnie pijanego.
 — Serwus! — ucieszył się Piórko na widok kolegi.
 — Co tu robisz?
 — Oblewam koniec powieści. Niech żyje! Buzi kochany kolego! Twoja rada była piękna! Dziękuję! Dzięki tobie skończyłem powieść!
 — W trzy dni?! — zdziwił się mistrz Mydełko.
 — W dwa! Wczoraj jeszcze skończyłem i od wczoraj oblewam!
 — Jak to możliwe!
 — Bardzo proste, przyjacielu. Poszedłem za twoją radą. Zaczęłem od drugiej stronicy. Ale że mi druga nie wychodziła, więc próbowałem zacząć od trzeciej. Przy trzeciej też mi szło kiepsko, więc zacząłem od razu od ostatniej! A że ostatnia stronica nie musi być cała zapisana, więc napisałem tylko trzy wersze: „Jerzy strzelił do niej. Rewolwer wypadł mu z ręki. Jego ukochana nie żyła”...
 Po tym, uważasz, napisałem „koniec” i poszedłem na wodę. Jestem szczęśliwy! Dzięki twojej radzie pierwszy raz w życiu skończyłem powieść.
 Napoleon Sdek.

Wielkie demonstracje henleinowców

Według doniesień niemieckich są zabici i ranni

PRAGA. W poniedziałek w nocy doszło do szeregu incydentów w związku z demonstracjami, organizowanymi przez partię Niemców sudeckich (SDP). Demonstranci urządzili pochody, na których czele niesiono chorągwie ze swastyką, śpiewano pieśni niemieckie i wznoszono okrzyki.
 Największa manifestacja miała miejsce w Jabłońcu nad Niszą, gdzie po mowie Hitlera zebrał się tłum, liczący około 10 tys. osób. Na czele pochodu niesiono sztandar ze swastyką.
 Na ratuszu powiewała chorągiew SDP z wielką swastyką. W czasie pochodu we wszystkich kościołach były dzwony.
 Policja, widząc, że nie może utrzymać porządku, wezwała wojsko, które obsadziło miasto.
 Jeden z uczestników pochodu przebił oponę w samochodzie wojskowym, Aresztowanie jego wywołało znów demonstrację

ze strony SDP, wobec czego aresztowanego wypuszczono po wylegitymowaniu.
 W czasie demonstracji wybito szyby w kwiągarni czeskiej.
 BERLIN. Niemieckie Biuro Informacyjne donosi z Pragi:
 W Aussig (Usti nad Labem) doszło do poważniejszych zająć. Ludność miasta i mieszkańcy z miejscowości okolicznych zgromadzili się na rynku dla wysłuchania przy głośnikach przebiegu uroczystości norymberskich.
 Manifestacja miała przebieg zupełnie spokojny. Dopiero gdy wkrótce po zakończeniu przemówienia kanciera Hitlera tłum począł się rozchodzić, padły strzały.
 Śmiertelnie trafiony został członek ochotniczej służby ochronej partii Niemców sudeckich (F.S.) Holmut Lang.
 Trafiony został również przyglądający się wypadkom z ok-

na okolicznego domu Rudolf Vacha.
 Liczni świadkowie zeznali, że strzały padły spośród grupy Czechów, która wzmieszała się w tłum Niemców sudeckich. Sprawcy nie zostali ujęci.
 W Toplicach w poniedziałek pomiędzy godz. 9 a 10 wieczór odbywały się demonstracje, zorganizowane przez Czechów i komunistów. Jednocześnie odbywał się pochód Niemców sudeckich.
 W pewnym momencie doszło do starcia pomiędzy policją a pochodem niemieckim. Policja zrobiła użytek z pałek gumowych. Gdy poseł partii Niemców sudeckich Zippelins chciał interweniować, policjanci pobili go, raniąc w głowę i plecy.
 Zającia uliczne trwały do późnej nocy. Zraniono kilka kobiet i kilku mężczyzn.
 W Eger (Cheb) doszło do strzelaniny, w czasie której za-

bita została 1 osoba, a troje dzieci odniosło ciężkie rany. Bliźszych szczegółów na razie brak.
 BERLIN. Z Eger donoszą, iż od rana miasto ozdobione jest flagami ze swastyką. W godzinach rannych policja czeska oddała kilka strzałów do tłumów. 47-letni Miklas Gibner został trafiony kulą w czolo i poniósł śmierć na miejscu. 7 osób odniosło rany.
 Sklepy zamknięto. Dzieci powróciły ze szkół do domów. W mieście pojawiły się samochody pancerne. Ulice opustoszały.
 Kierownictwo partii niemieckiej sudeckiej wysłało do prezydenta Benesza i rządu depeszę protestacyjną.
 Członek misji lorda Runci-mana Sutton Pratt, przebywający w Eger, udał się na miejsce zająć i obejrzał zwłoki zabitego Miklasa Gibnera.

Londyn zapatruje się pesymistycznie

na utrzymanie Niemców sudeckich w ramach Republiki Czechosłowackiej

LONDYN. Mowa Hitlera oceniona jest w angielskich kołach rządowych krytycznie. Koła te podkreślają, że chociaż przemówienie to nie wysuwało ultimatywnych żądań, to jednak nie wprowadza zasadniczo go odprężenia.
 Mowa, zdaniem brytyjskich

czynników, stanowi dla Niemców sudeckich zachętę do dalszej ostrej taktki. Utrzymanie Niemców sudeckich w ramach Republiki Czechosłowackiej wydaje się w Londynie po tej mowie prawie że wykluczone.
 Reakcja prasy angielskiej nie jest jednolita co do miary sceptycyzmu jaki na ogół mowa Hitlera wywołała w Londynie.
 Specjalny sprawozdawca „Dailly Mail” w Norymberdze, znany ze swych bliskich kontaktów z otoczeniem Hitlera, Ward Price, oświadcza, że ceną uspokojenia w Europie jest nieskrępowany plebiscyt na ziemi sudeckiej.

Postulat Hitlera, że mniejszości sudeckiej przysługują być winny pełne prawa, znajdzie zrozumienie wszędzie w Europie, albowiem powszechnie przyznawane jest, że dopóki skargi mniejszości narodowych nie zostaną usunięte, stałe pokój będzie zagrożony.
 Liberalny „News Chronicle” świadczy, że mowa Hitlera kryzy su nie rozwiązała.
 „Daily Herald” stwierdza, że rokowania sudeckie będą nadal trwały i to — zdaniem dziennika — jest najważniej-

szym skutkiem mowy Hitlera. „Daily Telegraph” oświadcza, że z mowy Hitlera wynika iż stan niepokoju trwać będzie jeszcze przez czas dłuższy.
 „Times” stwierdza, że wprawdzie Hitler wysunął żądanie o ustanowienie dla Niemców sudeckich, mowa jego jednak nie przyczyniła się do rozpoczęcia natychmiastowego kryzysu.
 „Times” oburza się na porównanie, jakiego dokonał Hitler pomiędzy Sudetami i sprawą arabską.

Panowie !!! 100%
 sił męskich uzyska pan. stosując aparat „Nr. 111” Naukową broszurę wysyłamy bezpłatnie. dyskretnie „Inventus - C” Warszawa. Aleje Jerozolimskie 35.

RADIO
 WARSZAWA I. (Raszyn).
 SRODA DN. 14. IX. 38 R.
 6.15 „Kiedy ranne”. 6.20 Muzyka (plyty). 6.45 Gimnastyka. 7.00 Dziennik poranny. 7.15 Muzyka poranna. 8.00 Audycja dla szkół. 8.10 — 11.00 Przerwa. 11.00 Audycja dla szkół. 11.57 Sygnał czasu. 12.05 Audycja po ludniowa. 13.00 — 15.15 Przerwa. 15.15 Wszystkiego po trochu — audycja dla dzieci. 15.45 Wiadomości gospodarcze. 16.00 Walce, intermezza i serenady. 16.45 Okręty podwodne w wojnie na morzu — odczyt. 17.00 Muzyka taneczna. 18.00 Ogród w Łańcutcie — pogadanka. 18.10 Recital skrzypcowy. 18.45 „W dniu imienin Madame Plachina” — fragment z „Kollokacji”. 19.00 Pieśni polskie. 19.20 Pogadanka aktualna (z Katowic). 19.30 „Noc letnia w Neapolu” — koncert rozrywkowy. 20.45 Dziennik wieczorny. 20.55 Pogadanka aktualna. 21.00 Audycja dla wsi. 21.10 Koncert chopinowski. 21.45 Wiadomości sportowe. 21.55 — 22.00 Przerwa. 22.00 Koncert popularny. 22.55 Przegląd prasy. 23.00 — 23.15 Ostatnie wiadomości.

WARSZAWA II (M kotów)
 13.00 Koncert rozrywkowy (plyty). 14.00 Patę informacji. 14.05 Program na jutro. 14.10 Koncert scelistów. 15.00 Wiadomości sportowe. 15.05 Utwory na tematy japońskie i chińskie. 16.00 — 17.00 Przerwa. 17.00 Pogadanka aktualna. 17.10 Stylizowane tańce w muzyce nowoczesnej. 18.10 Muzyka lekka i taneczna (plyty). 19.00 — 22.00 Przerwa. 22.00 Przegląd kulturalny. 22.15 — 23.55 Muzyka lekka i taneczna (plyty).

Zdaniem Ward Prece'a, Hitler uważa, że zasadniczym warunkiem jest, aby plebiscyt został zarządzony w jak najkrótszym czasie.
 Jeżeli ta sugestia zostanie uczyniona — zauważa „Dailly Mail” w komentarzu redakcyjnym — zainteresowane mocarstwa winny się do niej odnieść z obiektywnością i rozważyć

KASZEL
 UPORCZYWY ŁAGODZI I USPAKAJA
 Mgr. E. GOBIECA SPRZEDAŻ: APTEKI I DROGERIE. SKŁAD GŁÓWNY
 WAWA MIODOWA 14.

Zajścia w Maroku hiszpańskim miały być wywołane wczoraj?

BURGOS. Radio National donosi, że wczoraj wieczorem władze w Tangierze ujęły kilka nacięć samochodów, naładowanych amunicją. Samochody te zostały zatrzymane w momencie, gdy chciały przekroczyć granicę strefy hiszpańskiej.

W śledztwie okazało się, że aresztowani członkowie organizacji zamierzali wywołać incydenty na terytorium Marokka hiszpańskiego bezpośrednio po radiowej transmisji mowy Hitlera w Norymberdze.
 Dalsze śledztwo w toku.

Krzyże, awanse i etaty dla kolejarzy dla uczczenia 20-ej rocznicy odzyskania Niepodległości

W związku ze zbliżającym się obchodem święta dwudziestej rocznicy odzyskania niepodległości, kolejarze polscy od dłuższego czasu zabrali władzę o wyjednanie dla nich wyższych funkcjonariuszów. P. K. P. o licznościowych awansów, t. zw. amnestii dla tych wszystkich pracowników, którzy ukarani zostali za przewinienia związa-

ne z wykonywaniem służby ruchu i t. d.
 Delegacje związków pracowników kolejowych wielokrotnie konferowały w tej sprawie z przedstawicielami odpowiednich władz kolejowych, dotychczas jednak nie uzyskiwali żadnych konkretnych zapewnień.
 Decyzja Ministerstwa Komunikacji w sprawie uznania pracy najstarszych pracowników kolejowych z okazji święta dwudziestej rocznicy niepodległości zapadła dopiero w ostatnich dniach ubiegłego tygodnia i jako pierwsi możemy ją zakomunikować naszym czytelnikom — kolejarzom:
 Na dzień 11 listopada Ministerstwo Komunikacji wyjednało więc u Pana Prezydenta Rzeczypospolitej krzyże zasługi, którymi odznaczeni zostaną zwłaszcza ci wszyscy kolejarze, którzy bezpośrednio brali udział

w odbudowaniu polskiego kolejnictwa, przejmowaniu od zaborców taboru kolejowego i t. d.
 Przed świętem 11 listopada na miesiąc październik zapowiedziane zostało przyznawanie etatów dla tych wszystkich kolejarzy, którzy mimo długich przepisanych lat służby, z różnych względów nie zostali ustabilizowani, a poza tym i dla tych pracowników młodszych, którzy specjalną gorliwością pracy zasłużyli na stałość służby.
 Wreszcie na miesiąc styczeń 1939 roku, ciągle w ramach programu uczczenia święta niepodległości ogłoszona będzie lista awansów, która obejmie wielką liczbę pracowników kolejowych, zwłaszcza tych, którzy szczerze się mogą jak najdłużej pracować w kolejnictwie polskim.

DINOL — DONT rzeczywiście najlepsza PASTA do **ZĘBÓW**

Synowie królewscy w kajdanach mają być wysłani w głąb kraju

SANAA (Jaman). Dwaj synowie królewscy, którzy od paru lat zakuci w kajdany, przebywają w więzieniu sena-

skim, mają być oswobodzeni i wysłani w głąb kraju.
 Stan zdrowia obu książąt znacznie się pogorszył. Dopiero nie dawno udzie ono im pozwolenia na korzystanie z pomocy lekarskiej.

WIADOMOŚCI FILMOWE

Syn milionera i córka ogrodnika Komunikat z frontu naszego Wielkiego Konkursu Filmowego

Dzieje miłości i kariery Spencera Tracy

TRZEM CZŁOWYMI KANDYDATKOM,

Gdy na jego niepozornej twarzy wykwita uśmiech — rozumiesz, widz kinowy, czemu ten amant filmowy, który nie ma w sobie nic z amanta filmowego jest tak bardzo lubiany, ceniony i podziwiany.

To jego uśmiech — prosty, szczerzy, radosny, taki, jak sam Spencer Tracy bierze w niewiele wyobraźni obserwatora, przed chwilą jeszcze sceptycznie patrzącego na tę nicelegancką i nieefektywną sylwetkę aktora.

Nie umie nosić frazki i razi w salonie. Najprawdopodobniej dla niego strojem jest bluza robocza, w której czuje się dobrze i swojsko.

A przecież wychował się w zbytku i luksusie. Od dziecka przyzwyczajony do komfortu, nigdy nie zaznał biedy. A przecież najlepiej czuje się w roli biedaka... Czyżby atawistyczne skłonności potomka irlandzkich wychodźców, których jedynym skarbem było umiowanie przestrzeni i zielonych pól?

Była taka scena w filmie „Jak w siódmym niebie“, który był debiutem Spencera Tracy, gdy gwiazd lokomotywy przerywa miłosną scenę między nim a Loretą Young: zbliżenie twarzy Spencera, zamyślona, wpatczana w daleki, rytmiczny stuk kół pociągu. Gwiazdę się oddala, cichutko, a z nim wprost widać, jak myśl jego biegnie za pociągiem, jak oczy wpatrzone w dal, wypatrują czegoś niespokojnie...

W tym jednak epizodzie ukazał się Spencer Tracy, wielki aktor. Już nie widziało się w owej chwili, ani jego amaryszczek na czole, ani miśsiście twarzy, ani ust, o specjalnej brzoście. Widać było jedynie oczy niepokojne, uduchowione, i twarz chłopca, którego skrzywdzono.

Film „Jak w siódmym niebie“ był kamieniem węgielnym kariery Spencera. Od razu stanął w jednym szeregu z wielkimi sławami Hollywoodu. Liczył nim do tego doszedł...

Najnowsze premiery

„Obawa przed skandalem“, „Modelka“, „Przygody Tomka Sawyera“

„Obawa przed skandalem“ — to coś w rodzaju filmu „Lokaj jaśnie pani“, ale w gorszym, bardzo pospolitym i niewyszukanym wydaniu. Mówi się i pisze tyle o wielości scenarzystów, zatrudnionych w amerykańskich wytwórniach filmowych. Doprawdy, dziwnego nabieramy przez łomanię o pracy i „pomysłowości“ tych speców, którzy wymyślili scenariusz do filmu „Obawa przed skandalem“ — To, co się rozgrywa na ekranie — to stek nieprawdopodobnie głupich nonsensów, na jakie może się zdobyć... pomysłów śc. Rzeczywiście, aby stworzyć podobnie brednie — nie wystarczyłby jeden scenarzysta; na to potrzeba aż „departamentu“.

Młody człowiek (Gravel) prowadzi do restauracji przypadk w poznaną bard), nie mając w kieszeni złamanego grosza. Później gwałtem wdziekuje kuchmistrza i lokaja (jedyna rzecz, którą umie — to gotować). W ten sposób walczy z rywalem. Później okazuje się, że jest markizem... I t.d. Czyż można wymyślić większe nonsensy? Publiczność... dotkliwie czuje krzesła, denerwuje się szwarowaniem

W życiu Spencera jest mało prawdziwie ciekawych momentów. Szkoła, kolegium, typowo amerykański życiorys syna bogatego dyrektora fabryki samochodów. Potem... szkoła marynarki wojennej, gdzie przyszły gwiazdor miał kształcić się w wojskowości, w której rodzice: John i Anna Tracy, widzieli dla syna pole dla kariery. Przypadek jednak zdarzył, że młody kadet poznał córkę ogrodnika, Helenę Corson, młodą, przystojną dziewczynę w typie słoński i zakochał się w niej bez pamięci.

Ta niedozwolona miłość przedstawiła eleganckiej rodziny z Milwaukee i mało wykształconej panią była dla młodego człowieka punktem zwrotnym w jego życiu. Zrozumiały bowiem, że jako oficer nie będzie mógł popęłnić mezaliansu, który utrudniłby mu pozycję — wyjechał do Nowego Jorku.

Profesor języka angielskiego na uniwersytecie nowojorskim, Mr. Bobody, stary i wypróbowany przyjaciel rodziny Tracych, poradził młodemu człowiekowi spróbowania swych zdolności recytatorskich, z których słychać jeszcze w szkole.

I oto Spencer zostaje aktorem. Opraczenie normalne, którego użyła mu kochająca narzeczona, kształcąca się również samodzielnie w Nowym Jorku,

ku, pozwala młodzieńcowi przeżyć przez wiele niepowodzeń, w czasie których nawet irlandzka dusza Spencera traciła wiarę w przyszłość. Talent jednak zawsze znajduje drogę. Talent młodego aktora zdobył sobie też po paru latach uznanie. Cierpienia, zawody życiowe i trudności oszłofowały umiejętność człowieka, który przed tym nie znał życia, by po latach poznać je z najgorszej strony, bo państwo Tracy, zgorszeni „wyszkoleniem“ syna, nie chcieli o nim słyszeć. Tylko brat — bliźniak, John dawał tajemne znaki życia, że pamięta i współczuje. Pomóż, niestety, nie mógł: był materialnie zupełnie zależny od ojca.

Film dźwiękowy poczynił spustoszenie wśród sław Hollywoodu. Na gwałt szukano nowych talentów. Jednym z nich okazał się Spencer Tracy. Debiut wypadł doskonale. Następne filmy potwierdziły opinię, że Tracy — to talent.

Nieznamy dawniej aktor stał się przedmiotem targów kilku wytwórni. Zwyciężyła wytwórnia „M. G. M.“, która zaangażowała go na doskonałych warunkach.

Od sześciu lat jest Tracy żonaty. Miłość Heleny Corson i Spencera przetrwała burzę życiową i obecnie znajduje się u szczytu szczęścia. Mają dwoje dzieci i nie pragną od życia więcej.

Spencer jest prosty, nie wyszukany sposób bycia tego aktora zjednał mu legiony przyznających w Hollywood. Talent zaś jego ma wielbić nie tylko na całym globie ziemskim. Najdosadniej kreśli go słowa żony: „Lubię go kochać i dzieci, a przede wszystkim... psy“. Bo psy mają instynkt wyczuwania dobrych ludzi.

ZYGMUNT SENED

Nasza dumna i chwała p. Mieczysława Ćwiklińskiego

Rok 1936. Jubileusz p. Mieczysława Ćwiklińskiego. Na pierwszej scenie polskiej, na scenie Teatru Narodowego stoją delegaci wszystkich warstw społecznych, rządu, samorządu, wszelkich korporacji intelektualnych, świata literatury i sztuki. Wszyscy oni stawili się, by oddać hołd największej współczesnej artystce polskiej. Nastrojny jest uroczysty, podniosły i radosny. I oto przed p. Mieczysławem Ćwiklińskim staje delegat Prezydenta m. stoł. Warszawy i mówi:

„Gdyby tak przez chwilę zapanowała na tej sali cisza idealna, usłyszałaby Pani zbiorowy rytm bijących tu wszystkich serc.

„Dla Ciebie, uroczą, wielką artystko! Dla Ciebie, słodka ambasadorko uśmiechu, wdzięku, najwykwintniejszej kultury i humoru, tak arcyprzedsunego, tak krzepiącego, jak ziołiste, mocne, pachnące wino!

Jesteś w sercu Warszawy, Droga Pani. Zajmujesz w nim jedno z najpiękniejszych miejsc. Jesteś dla Warszawy jej wielką artystką, a takie zestawienie — to zaiste uśmiech losu. Jesteś dla Warszawy jej dumą i radością...

„Niechaj tedy długo jeszcze danem będzie rozkoszować się słonecznością Twego talentu, niechaj tedy długo jeszcze biją do Ciebie serca ludzkie, niechaj długo jeszcze Narodowa, pierwsza scena polska przyzna się, że ma Ciebie, najradszy klejnot talentu, klejnot najcenniejszy nieporównanego czasu i uroku rozkosznej kobiecości, najczystszy klejnot humoru i dowcipu“.

Takimi słowami kreślił postać artystki i nasze do niej uczucie rzecznik Prezydenta stolicy Wielkiej Polski.

Cóż do tego dodać? Zbyt lekko myślne roztrwoniliśmy dla innych całe słownictwo superlatywów, aby znaleźć odpowiednie i ścisłe dla tej, która jest epoką teatru w Polsce, która jest niedoścignionym stylem i wzorem, która jest prawdą oczywistego Piękna i Sztuki, która kiedyś stanie się najwspanialszym mitem życia artystycznego dzisiejszej Polski.

Nie miejsce tu i czas, by pisać obszernie o pracy artystycznej p. Ćwiklińskiej. Zna ją cała Polska, ze sceny i ekranu — i cała teatralno-filmowa Polska jednakowo miluje swoją Wielką Artystkę.

Od 1936 r., t. j. od chwili, gdy wobec elity społeczeństwa naszego, padły wyżej przytoczone słowa — sława p. Ćwiklińskiej nasze zachwyty i miłość umocniły się jeszcze bardziej. Do historii jej pracy artystycznej

które otrzymają największą ilość głosów, oraz trzem dzieciom, wyróżnionym przez Komisję Kwalifikacyjną — zrobione będą próbne zdjęcia filmowe = dźwiękowe. Dopiero na podstawie wyników tych zdjęć, pełny Sąd Konkursowy w osobach p.p.: reż. M. Waszyńskiego, reż. St. Szebeği, dyr. Turbowicza, red. nac. Zdzisława Wojtowicza i red. Mieczysława Szczęsnego, pod przewodnictwem Królowej ekranu polskiego Jadwigi Smożarskiej, orzeknie, która z kandydatek będzie zaangażowana do głównej roli dziecka a które do ról drugoplanowych.

A więc, już niedługo!

Co nowego w polskich wytwórniach?

Jedna z wytwórni przystąpiła do realizacji pod kierunkiem reżyserskim Michała Waszyńskiego — dramatu sensacyjnego p. t. „Rena“. Główne role grają: St. Engelówna, St. Wysocka, Junosza Stępsowski, Józef Węgrzyn St. Sielański i M. Cybulski.

Biuro Filmowe przy Polskiej Agencji Telegraficznej przystąpiło do realizacji wielkiego filmu religijnego z życia św. Andrzeja Boboli. W głównej roli wystąpi Junosza Stępsowski.

Nowy polski film „Ostatnia brygada“ ma poważne kłopoty z cenzurą. Poza wycięciem kilku scen centralne władze filmowe zażądały zmiany tytułu obrazu.

Wytwórnia „Terra + Film“ za kilka dni rozpocznie realizację filmu „Macierzyństwo“, z Jadwigą Smożarską w roli głównej. W obrazie tym, jak wiemy, występują laureatki naszego Konkursu filmowego dla

dzieci. Zdjęcia do filmu „Zapomniana melodia“ są w pełni. Role czołowe grają: Helena Grossówna, Jadzia Andrzejeńska i Aleksander Zabczyński. W montażu jest film „Strachy“, z młodocianą gwiazdą Lolą Marowską Eugeniuszem Bodo, Jadzią Andrzejeńską, Józefem Węgrzynem, Mieczysławem Ćwiklińskim i Jackiem Woszczerowiczem w rolach głównych.

Mało u nas popularny ale utalentowany reżyser Jerzy Garyełski przystąpi niebawem do realizacji dramatu filmowego p. t. „Czarne diamenty“. Pod kierunkiem reżysera Juliusza Gardana rozpoczęła realizację filmu „Dr. Murek“. Obsada: Andrzejewska, Ćwiklińska, Brodniewicz, Stępsowski, Sielański.

Reżyser Michał Waszyński zrealizuje jeszcze w tym sezonie film sensacyjny p. t. „Człowiek widmo“.

przysięgi nowe pozycje, a każda z nich to — arcydzieło sztuki aktorskiej, to genialny produkt artystyczny i intelektualny („Pan Jowialski“, „Geśi i gąski“, „Skiz“, „Zielony ptak“).

Bilans pracy artystycznej w dziedzinie filmu wyraża się w pokaźnej ilości około 25-tu, z których dla przykładu wymienimy: „Jego ekscekcja subjekt“, „Czy Lucyna — to dziewczyna“, „Antek policmajster“, „Pan Twardowski“, „Wacusi“, „Straszny Dwór“, „Pani minister tańczy“, „Dyplomatyczna żona“, „Amerykańska awantura“, „Dorożkarz Nr. 13“, „Trędowata“, „Ordynat Michorowski“, „Wrzós“, „Jadzia“, „Paniąka z poste restante“, „Dodek na froncie“, „Dziewczeta z Nowolipiek“, „Znachor“, „Robert i Bertrand“. W tego-rocznej produkcji p. Ćwiklińskiego wystąpi w filmach: „Granica“, „Prof. Wilczur“, „Druga młodzież“ i „Strachy“.

Ale bądnijmy szczerzy: czy ta rola, którą przeznaczają producenci p. Ćwiklińskiej w dziedzinie sztuki filmowej jest w stosunku prostym do jej genialnego talentu i popularności, jaką się artystka cieszy w całym kraju? Stanowczo nie! W głęokim swoim wnętrzu artystycznym potrafiła p. Ćwiklińska odseparować technikę gry dla obiektywów od środków sennicznych.

Każda jej postać z ekranu — to w żadnej mierze teatr — to czysty i absolutny film, to gra doprowadzona do maksimum umiarkowania, to najgłębiej odczute i formowane sylwetki, to LUDZIE żywi, prości, prawdziwi i przekonujący, to gra oparta przede wszystkim na elementach odczuwania i uczuciowości.

Tym wyraźniej występuje krzywda, jaka się dzieje polskiej kulturze filmowej, że tak wielka i genialna artystka, jak p. Mieczysława Ćwiklińska grywa tylko filmowe epizody.

Dla tak epokowej, tak zjawiskowej artystki winien być stworzony wielki obraz, na poziomie jej wielkiego talentu.

M. S.

K. RYLSKI
Tajemnica Czarnego Idamy
 SENSACYJNA POWIEŚĆ WSPÓŁCZESNA OSNUTANA PRAWDZIWYCH ZDARZENIACH

Seweryn Poradzki, słynny przedsiębiorca budowlany a poza tym znany kobieciarz zapoznaje w Warszawie tajemniczą kobietę, która oczarowała go swą urodą. Milioner zapożyczył sobie i dzieciom i pozwała wciągnąć się przez wrotnej kobiecie do bandy przestępców, działającej pod przykrywką tajemniczego Bractwa Białych. Banda ma na swym sumieniu szereg morderstw, a gdy Poradzki pragnie po niewczasie wycofać się, zostaje przez nich porwany.

Herszt bandy znany architekt inżynier Hetman - Hetmański pragnie zgładzić Poradzkiego — napotyka jednak na opór Irany, pięknej kobiety, której zadaniem jest właśnie zabić szereg mężczyzn do zbrodniczej działalności. Wobec tego Hetmański wyszukal artystę Sławetę, który z wyglądu jest niezwykle podobny do Poradzkiego. Hetmański znał tajemnicę życia Sławety, a mianowicie: morderstwo, które ten popełnił i zataił: wobec tego począł go szantażować, chcąc zmusić go do odegrania roli „Poradzkiego”.

„Sławeta zgodził się na propozycję Hetmańskiego, udał się do jego domu, gdzie dokładnie wystudiował rolę Seweryna Poradzkiego.

Pewnego dnia turyści w górach odnaleźli omdlałego Poradzkiego. Przeniesiono go do sanatorium, a komendant policji zawiadując telefonicznie do Zakopanego panią Poradzką, aby wróciła ze swym mężem do Warszawy.

Poradzki powoli wracał do siebie i pewnego dnia postanowił udać się do swego biura, by tam pomówić z inspektorem Puchalą. W biurze odebrał telefon Hetmana — Hetmańskiego, który wydał mu dalsze instrukcje. Nagle rozległo się pukanie do drzwi.

Twarz „Poradzkiego” przybrała nagle inny wyraz: należało podziwiać szybkość, z jaką się to stało. Przed chwilą był zupełnie beztrojski, nawet wesoły. Nagle twarz jego przybrała wyraz zbolala, jak u rekonwalescenta, który tylko co wstał po ciężkiej chorobie...

I oto z takim wyrazem twarzy zawołał:
 — Wejść!
 Do pokoju wszedł woźny, ukłonił się i uniośnym głosem zameldował:
 — Pan inspektor Puchala!
 Po chwili Puchala wszedł z teką w ręce. Zadawalony, z przyjazną twarzą pozdrowił „Poradzkiego”:
 — Winszuję panu, panie Poradzki, w związku z powrotem do zdrowia.
 — Dziękuję — odrzekł rzekomy Poradzki. — Mam przyjemność z panem inspektorem Puchalą, prawda? Proszę, niech pan siada...
 — Czy zna mnie już pan dyrektor? — odrzekł zadawalony Puchala.
 — Nie miałem przyjemności spotykać się dotąd z panem, ale o pańskich wysiłkach opowiadała mi moja żona i mój szwagier, pan Witold Olszewski... Wiem, jak wiele wysiłkułożył pan na to, by mnie dopomóc...
 — Tak, ale co z tego wynikło? — westchnął Puchala. Moje wszystkie wysiłki okazały się płonne.
 — Niemniej jednak, pozostają panu, panie inspektorze, do zgony zobowiązany... Proszę, niech pan zapali...
 — Dziękuję, sądzę, że moja praca rozpocznie się dopiero teraz, w związku z pańskimi wyjaśnieniami...
 — Proszę, proszę bardzo... Witold opowiadał mi, że pewnego razu byliście już na moim tropie... Zaoszczędziłoby mi wiele cierpień, gdyby nie to, że przybyliście trochę za późno... — Ach... Głowa...

— ujął „Poradzki” skronie, jak gdyby naprawdę rozboleła go głowa.
 Inspektor Puchala, który wyjął z teki kilka albumów protokołów, spojrzal na niego zdziwiony i za pytał:
 — Co się z panem stało, panie Poradzki? Czy się pan źle czuje?
 — Ach, głowa mnie boli...
 Puchala trwał zakłopotany. Pragnie z powrotem włożyć swe papiery do teki, ociąga się jednak z tym i powiada:
 — Może za wcześnie wyszedł pan z domu, panie dyrektorze?
 — Lekarz zezwolił mi... — odrzekł Poradzki wzdychając. — Ale to na pewno minie... Ma pan rację, panie inspektorze... Ale nie mogłem już wysiedzieć w domu...
 Chwilę trwa to milczenie. „Poradzki” bezustannie pociera swoje ozoło... Tymczasem twarz jego przybiera szereg grymasów. Znać po nim, jak bardzo cierpi.
 Ale inspektor Puchala, który tak długo czekał na tę chwilę, nie chce odejść z pustymi rękoma. Przerwywa więc milczenie:
 — Zapewne pan dyrektor zna cel mojej wizyty?
 — Rozumiem, dlatego właśnie prosiłem pana tu do mnie... Nie chciałem jednak, by moja żona była świadkiem... Trudno mi panu opowiedzieć, jak bardzo się czuję wobec niej zobowiązany... To jest przecież straszna kompromitacja... Dopiero teraz wiem, jak ocenić jej charakter... Nie mówmy wcale o przeszłości...
 Puchala mógłby opowiedzieć Poradzkiemu, co jego żona wyprawiała w Zakopanem, to też nie powinien wcale czuć się tak upokorzony. Żona jego nie jest odeń lepsza, raczej znacznie gorsza... Zna przecież dzieje jej stosunku z Marianem Kaczorkiem...
 Ale inspektor Puchala nie miał zamiaru mieszać się do takich spraw. Zresztą, dał przecież pani Halińskie słowo honoru, że nie opowie nic jej mężowi. A gdy „Poradzki” przestał nagle mówić, odezwał się Puchala:
 — Rozumiem, panie Poradzki, że dla człowieka pańskiego pokroju jest to wszystko bardzo ciężkim przeżyciem... Ale moim obowiązkiem jest złowić tych wszystkich, którzy pana tak dręczyli, żeby im wymierzyć należyta karę...
 — Ach, panie inspektorze, gdyby to było możliwe — zadrżał aż Poradzki z gniewu. — Takie bestie nie mogą się znaleźć między ludźmi...
 — O to właśnie chodzi — poczyną Poradzki szukać w paczce gazet, które leżały na stole. Nie wie, od czego zacząć, tyle ma pytań, tak wiele ma sobie do wyjaśnienia. W końcu odważył się zapytać:
 — Proszę, niech mi pan opowie, jak do tego doszło?
 — Wszystko ona... Wszystko z jej winy — westchnął i opuścił głowę.
 — Czarna dama? — zapytał Puchala.
 — Czy zna ją pan?.. Skąd pan wie o tym? — zapytał wstrząśnięty Poradzki.

— Widziano pana w towarzystwie tej damy w Katowicach, dzień po pańskim zniknięciu.
 — Dama! — krzyknął wściekły Poradzki. — Powiada pan, że to dama! Diabeł to jest, bardziej okrutna, aniżeli diabeł...
 — Ale niech się pan nie oburza, panie Poradzki. To co minęło, nie wróci. Teraz zależy zarówno panu, jak i nam, na tym, by otrzymać satysfakcję. To też proszę pana o zachowanie spokoju i o odpowiedź na wszystkie moje pytania...
 — O, panie inspektorze, nie mogę być spokojny, gdy mi pan o nich przypomina...
 Puchala spogląda na niego ze współczuciem. Czekając, aż „Poradzki” uspokoi się trochę, a po tym pyta:
 — Przede wszystkim proszę mi powiedzieć, jak się ta czarna dama nazywa?
 — Irys, nazywa się Irys — powiada Poradzki ze ściśniętymi wargami.
 — Irys, tak się nazywa? — pyta zdziwiony Puchala.
 — Tak, a jej nazwisko?
 — Tego nie wiem...
 — Jak to? — zerwał się z miejsca Puchala. — Nie zna pan jej nazwiska?
 — Nie, dopiero później zrozumiałem, czemu nie chciała mi nigdy podać swego prawdziwego nazwiska i imienia... Ach, jaka to podła, wyrafinowana bestia.
 — W jaki sposób mogło się to stać, panie Poradzki? — dziwi się coraz bardziej inspektor policji Puchala. — Przecież znał ją pan zapewne od dawna!
 — Tak, była moją kochanką w ciągu przeszło roku... — zaczyna Poradzki opowiadać jak na spacerze. — Dla tego diabła zaniechałem moją żonę i dzieci... Długo nie gotów byłbym zrujnować siebie...
 — No, niech się pan uspokoi, panie dyrektorze, zresztą rozumiem, że nie chciała ujawnić przed panem swego nazwiska... Takie kobiety zwykły w podobny sposób postępować. Ale gdzie ona mieszka, ta czarna dama?
 — Nie wiem — odrzekł krótko „Poradzki”.
 — Co takiego! — jest przerażony Puchala. — Panie dyrektorze, przecież pan sam przyznał się do tego, że była ona przeszło rok czasu pańską kochanką!
 — Tak, tak przeszło rok... — odrzekł nagle zmieszany, jak gdyby jego nerwy były już zbyt napięte...
 — A więc przychodził pan na pewno do niej — prawie krzyknął Puchala.
 — Nie, nigdy do niej nie przychodziłem...
 — Panie dyrektorze — woła zdumiony Puchala. — W jaki więc sposób spotykaliście się?
 — Albo w moim mieszkaniu, wtedy, gdy żona moja i dzieci wyjeżdżały... Albo też w gabinetach pierwszorzędnych restauracji i lokali...
 — A czy nigdy pana nie zapraszała do siebie?
 — Nie, nigdy, aczkolwiek wielokrotnie chciałem ją odwiedzić...
 — No, tak — zamyślił się Puchala. — Gdyby ją pan odwiedził, dowiedziałby się pan przecież, jak się ona nazywa...
 — O to mi właśnie chodziło... — odrzekł Poradzki — a tego się widać obawiała. Gdybym wiedział, z kim mam do czynienia...
 — W jakich lokalach bywał pan z nią?
 — W Leśniczówce najczęściej, poza tym w szeregu innych...
 — Czy ma pan fotografię tej pani?
 — Tak, tak — odrzekł szybko Poradzki i począł szukać w swoich kieszeniach...
 (Dalszy ciąg jutro).

Nie miałem innej rady - udusiłem!
 Najstarszy policjant Warszawy kończy swoje sensacyjne wspomnienia

Bez słowa przeproszenia — ciągnie swoją opowieść najstarszy policjant Warszawy — wyjął z ust pomocnikowi rządcy papierosa, przyjrzałem mu się uważnie i stwierdziłem, iż ustnik papierosa jest dosłownie tak sam jaki znalazłem w łóżku zamordowanego syna dziedzika

— Czy pan zawsze pali takie papierosy? — zapytałem.
 — Co to pana w ogóle obchodzi? — zapytał. — To moja rzecz... jakie ja papierosy palę...
 — Słusznie — odpowiedziałem — Niepotrzebnie tylko dekurwuje się pan i sprowadza na siebie niesłuszne podejrzenia...
 — A to znów co? Jakiego podejrzenia? — począł wykrzykiwać się na pięcie i skoczył w kierunku drzwi.
 Rzuciłem się natychmiast za nim i zatrzymałem go w progu. Sam fakt ucieczki upewnił mnie w przekonaniu, że się nie mylę.

Przyprowadziłem więc domniemanego mordercę do pokoju, w którym dokonana została podwójna zbrodnia wyrafinowanego zabójstwa i zapytałem wręcz: — Co cię, lotrze skłoniło do zamordowania tych ludzi?
 — To jest oszczerstwo! — krzyczał, błędąc przy tym jakby miał za chwilę zemdleć — Ja panu nie będę odpowiadał na takie zarzuty!
 — Odpowiadaj co cię skłoniło do morderstwa?! — powtórzyłem pytanie.
 W tej chwili zamiast odpowiedzi zauważyłem, że gospodyni czyni wszystko, aby skorzstać z nieuwagi i opuścić pokój. Nie licząc się więc z żadnymi przepisami służby, z żadnymi poleceniami do prowadzenia dochodzeń, wyjąłem z kieszeni rewolwer i przykładając lufę do skroni kobiety, oświadczyłem:
 — Jeśli w tej chwili nie zezna pani całej prawdy, za chwilę przestanie pani żyć.

Gospodyni padła przede mną na kolana:
 — Na Boga się zaklinam! — wołała — na wszystkich świętych! Na prochy mego męża! Nic nie wiem, kto dokonał tego morderstwa!
 W tej chwili zbrodniarz skorzystał z mojej nieuwagi i raptownym ruchem ręki, dobywszy z kieszeni rewolwer, strzelił sobie w skroń, po czym zwałił się na podłogę.
 Gdy po chwili oprzytomniałem i pochyliłem się nad podwójnym mordercą, a teraz samobójcą, otworzył szeroko oczy i szeptal:
 — Ja zabiłem dziedziczkę... Ja zabiłem panią... Gospodyni mi mówiła gdzie mają ukryte pieniądze i co im można zrabować... Gospodyni obiecała się za mną ożenić, jeśli będę bogaty. Chciałem być bogaty, ale nie chciałem zabić... Kiedy wszedłem do pokoju dziedziczka się przebudziła. Nie miałem

innej rady... udusiłem ją... A po tym strzeliłem do panicy, bo się obawiałem, że ze strachu ujdzie śpiącego i że mnie wyda... A po tym... powiesiłem trupa dziedziczki na ręczniku, żeby udać samobójstwo jej... Wszyscy tu we dworze mówili, że ona kocha się w panicy...
 To były ostatnie jego słowa. Przed przybyciem lekarza, zmarł. Pozostała mi jednak gospodyni. Śledztwo toczyło się przez kilka tygodni, w rezultacie jednak zostało w stosunku do niej umorzona, w żadnym bowiem razie nie można jej było udowodnić, iż była poinformowana o zamiarach dokonania kradzieży, a tym bardziej tak wyrafinowanego morderstwa...
 Najstarszy policjant Warszawy na tym zakończył cykl swoich opowieści. Gdy go prosiłem, aby przypomniat sobie jeszcze kilka podobnych zbrodni, odpowiedział:
 — I tak nie miałem zamiaru

opowiadać panu o tych swoich przeżyciach... Tak się jednak złożyło, że panu powiedziałem... Ale na tym będzie już koniec.
 Postanowiłem zatem zadać mu jeszcze kilka pytań, które by zilustrowały jego wspomnienia o samej długiej i jakże ciężkiej służbie.
 — Czy pan teraz jeszcze tęskni kiedyś do swojej pracy? — zapytałem.
 — Czy tęsknię? — zastanowił się. — To może nie, ale często bardzo snią mi się dawne kłopoty policyjne, gonię panoszczach złodziei, dostają się do nich z zasadzki, słowem... pracuję po nocach...
 — A system nerwowy? Czy ta długoletnia praca wpłynęła w jakim stopniu na pański spokój?..
 — Nawet w bardzo dużym stopniu. Staram się bardzo nad sobą panować, ale mimo to każdy drobny drażni mnie wyprawiać z równowagi... Całe szczęście tylko, że siedzę po całych dniach na tym oto fotelu i wyczekuję chwili, kiedy przyjdzie mi zdać ostatni raport przed swym Najwyższym Zwierzchnikiem...
 KONIEC

DUCO lakiery do aut i rowerów oraz wszelkie inne materiały farbiarsko-malarsko-lakiernicze.

»FARBOBLASK«

Kraków, ul. Malwaryjska 29
Tel. 149-79.

Z TEATRU im. J. SŁOWACKIEGO

Środa; „Pociąg do Wenecji“
Czwartek; „Jan“

REPERTUAR KIN:

ADRIA: „Dunia, córka pocztmistrza“
APOLLO: „Wakacje“
ATLANTIC: „Kurier carski“ i „Niewinnie się zaczęło“
DOM ZOŁNIERZA: „Lekarz pięknych kobiet“
L. O. P. P.: „Historia jednej nocy“
PROMIEN: „Znacbor“
STELLA: „Łódź śmierci“
SZUKA: „Lokaj Jaśnie pani“
SWIT: „Zoro“
ŚCIECHA: „Druga młodość“
WANDA: „Złotowłosa“
FOTOPLASTIKON: Szczepańska 5:
„Sumatra“ (egzotyczna wyspa).

RADIO — KRAKÓW

Środa, 14 września 1938

8 Muzyka, 11.57 Transmisja sygnału czasu, hejnał z wieży Mariackiej, 14 Muzyka, 15.10 Lokalne wiadomości gospodarcze, 15.15 Audycja dla dzieci, 17 „Skrzynka ogólna“, 17.10 Muzyka, 17.55 Wiadomości bieżące, 18.45 W dniu imienin Madame Plachcina — Fragment z „Kollokacji“ Józefa Korzeniowskiego. 21 J. Kędziora: „Pani Kaletowa“, 21.52 Lokalne wiadomości sportowe..

(Reszta programu ogólnopolskiego wewnątrz numeru)

Występ hinduskiego tancerza. Dziś w sali Starego Teatru wystąpi tylko jeden raz w Krakowie hinduski tancerz świątynny Ram Gopal, którego wieczory taneczne zyskały światową sławę i uznanie.

Muzeum Diecezjalne w Krakowie. Z inicjatywy Ks. Metropolity dra A. Sapiehy powstanie w Krakowie muzeum diecezjalne, które pomieszczone będzie w jednym skrzydle pałacu arcybiskupiego od strony ul. Wiślniej. Zorganizowanie muzeum powierzono ks. Marcinowi Siedleckiemu, penitencjarzowi przy kościele Mariackim.

Apeł o fanty na loterię lotniczą. Krak. Kongregacja Kupiecka zwraca się do miejscowego kupiectwa z gorącym apelem o poparcie projektowanej w nadchodzącym „Tygodniu Lotniczym“ loterii fantowej przez ofiarowywanie fantów, które nadsyłać można do sekretariatu K. K. K. lub do biura L. O. P. P. ul. Szczepańska 9.

Poradnia szkolna dla wad wymowy przy klinice neurologiczno-psychiatrycznej U. J. (ul. Kopernika 48) czynna jest w poniedziałki i piątki od godz. 8 — 12 i od 15 — 18. Tamże czynna jest poradnia dla dzieci i młodzieży nerwowej we wtorki i piątki od godz. 9 — 12.

Miejskie Ambulatorium dentystryczne szkolne (ul. Poselska 12) i filia jego w Podgórzu (ul. Zamajskiego 6) zostały już uruchomione po feriach wakacyjnych. Przyjęcia codziennie od godz. 14-16. Nowe zgłoszenia i wpisy tylko od godz. 13.30 do 15-ej, z wyjątkiem niedziel i świąt.

Czy jesteś już członkiem Towarzystwa Przyjaciół DZIEŁA BRATA ALBERTA?
Zgłoszenia: Kraków, ul. Kościuszki 86.

Tragiczne zajście przed restauracją w Rynku Podgórskim

Śmiertelne uderzenie kluczami w głowę napastnika

W nocy na 9 lipca b. r. Rynek Podgórski stał się terenem tragicznego zajścia, będącego następstwem awantury, wywołanej przez pijaków. W krytycznym czasie przybył pod restaurację Sikorskiego niejaki Władysław Noga w stanie podchmielonym, mając za towarzyszy dwóch, również pijanych, kolegów. Osobnicy ci usiłowali wdrzeć się do wnętrza lokalu restauracyjnego w chwili, gdy drzwi wejściowe za mykał pracownik gastronomiczny Jan Urjasz. Kelner nie chciał

wpuścić pijanych gości, tłumacząc, że musi zamknąć lokal, zgodnie z obowiązującymi przepisami, pijacy zaś nie chcieli ustąpić i zaatakowali kelnera, aby przemocą wejść do środka. W tym momencie Urjasz, broniąc się przed napastnikami, uderzył Władysława Nogę pękiem kluczy w głowę. Przypadkowy cios miał fatalne skutki, albowiem nastąpiło załamanie czaszki i wylew krwi do mózgu tak, że Noga zakończył życie w drugim dniu po zajściu.

Mimowolny sprawca śmierci 21-letni Jan Urjasz, oskarżony o nieumyślne zabójstwo, stanął wczoraj przed sądem okręgowym. Oskarżony tłumaczył się, że działał w obronie własnego życia. Sąd jednak uznał, że oskarżony przekroczył granice obrony koniecznej i wydał wyrok, skazując Urjasza na więzienie przez 1 rok. Rozprawę prowadził s. s. o. mgr Pykosz, oskarżał prok. Sławomirski. Obrońca oskarżonego adw. dr O. Stuhr zapowiedział wniesienie apelacji.

Przemysłowiec niemiecki, skazany za obrazę narodu polskiego

zwolniony tymczasowo z więzienia za kaucją 25.000 złotych

Wczoraj w południe odbyła się sesja Sądu Okręgowego w Krakowie w sprawie zwolnienia z tymczasowego aresztu przemysłowca niemieckiego Gustawa Beckmana, współwłaściciela i kierownika miejscowej firmy „Chromstal“ i fabryki nożyków do golenia „Toledo“.

Jak bowiem wiadomo, Beckman skazany został przed 10-ma dniami przez sąd krakowski na rok bezwzględniego więzienia za obrazę narodu polskiego, a ska-

zanego, bezpośrednio po wyroku, uwięziono na sali rozpraw i osadzono we więzieniu św. Michała. Obrońca oskarżonego adw. dr Immerglück poczynił starania około tymczasowego zwolnienia Beckmana, który na żądanie sądu złożył kaucję zabezpieczającą w kwocie 25.000 zł.

Ponieważ w ubiegłą sobotę, która jest dniem przeznaczonym na sesję sądową, akt sprawy Beckmana nie zostały doręczone ze Sądu Apelacyjnego, prze-

to w drodze wyjątku zwołano sesję na dzień wczorajszy. Trybunał w składzie: s. s. o. dr Horski, s. s. o. dr Bartynowski i asesor mgr. Męśowicz, załatwił przychylnie prośbę obrońcy skazanego Beckmana i polecił zwolnić go tymczasowo z aresztu do czasu rozprawy apelacyjnej. Po załatwieniu formalności urzędowych, Beckman opuścił popołudniu mury więzienne w towarzystwie swego obrońcy.

Gdy szofer taksówki i pasażer są „pod gazem“

Wczoraj po północy niejaki Aleksander Walaszczyk, urzędnik prywatny z Borku Fałęckiego, wsiał pijany do autorożki, prowadzonej przez szofera Jana Sieprawskiego, zam. przy ul. Tu-

Zwolnienie aresztowanego za uwłczenie kupca w sklepie

Onegdaj wypuszczony został na wolność z aresztu śledczego członek Stronnictwa Narodowego w Krakowie Tadeusz Żyła-Golachowski, którego — jak o tym w ub. miesiącu informowaliśmy, — aresztowano w dniu 23 sierpnia za to, że podczas pikietowania sklepów spuścił żaluzję sklepu „Racja“ uniemożliwiając kupcowi wyjście ze sklepu. Dopiero policja, wezwana telefonicznie, uwolniła kupca z o. resji.

Wielka kradzież odzieży ze składu przy ul. Floriańskiej

Do lokalu Chrześcijańskiej Centrali Odzieżowej przy ul. Floriańskiej 12 dokonano ubiegłej nocy zuchwałego włamania. Nieznani sprawcy wybili dziurę w suficie, przez którą wdarli się do wnętrza lokalu, który spądrowali, zabierając najcenniejszą odzież. Ogółem włamywacze skradli 33 ubrania męskie, 12 ubrań chłopców oraz kilkanaście okryć wierzchnich, łącznej wartości około 5.000 zł.

reckiej 1. Ponieważ szofer był również pijany, więc obaj „zazawani“ jegomościę rychło zawarli „serdeczną“ przyjaźń, która skończyła się dla obu bardzo nieprzyjemnie. Walaszczyk bowiem zamienił się w szofera, a jego przygodny przyjaciel został pasażerem we własnej taksówce. Skutki tej jazdy nie dały długo czekać na siebie, albowiem

już w ul. Dominikańskiej Walaszczyk, nie mający zielonego pojęcia o szoferce, najechał na słup lampy elektrycznej i uszkodził go. Na miejscu pijackiego wybryku zjawili się policjanci i obu amatorów „kawalerskiej“ jazdy odprowadził do Komisariatu, w którym zatrzymano ich aż do wytrzeźwienia.

Projekt krakowskiej Rady Adwokackiej

w sprawie otwarcia nowych kancelaryj

Na ostatnim posiedzeniu krakowskiej Rady Adwokackiej rozpatrywano sprawę ustalenia rocznego kontyngentu aplikantów mogących otrzymać prawo prowadzenia samodzielnych kancelaryj adwokackich. Wyrażono poglądy, by kontyngent nie przekraczał 1 procentu. Ostateczna decyzja w tej sprawie należy do Naczelnej Rady Adwokackiej.

Gdyby jednak ten projekt uwzględniono, to na liczbę 1.500 adwokatów w otrzymanym 15 aplikantów w ciągu roku prawo samodzielnienia się. Zaznaczyć należy, że w obrębie Izby krakowskiej jest około 200 prawników z ukończoną aplikacją, ubiegających się o uzyskanie prawa do prowadzenia własnych kancelaryj.

Ruch przedwyborczy w Krakowie

Postulaty socjalistów

P. Wojewoda krakowski przyjął onegdaj delegację P. P. S., która złożyła obszerny memoriał w sprawie wyborów samorządowych. Socjaliści, powołując się na znany okólnik p. premiera o czystości wyborów, wysunęli postulat, aby nie tworzone okrę-

gów jedno i dwumandatowych oraz by powołano do komisji wyborczych przedstawicieli P. P. S. w tych okręgach, w których socjalizm ma wpływ. Nadto memoriał zawiera szereg innych prośb, a zakończony jest wzmianką, że socjaliści pozostawiają sobie wolną rękę postępowania, zależnie od uwzględnienia ich postulatów.

Z Teatru im. J. Słowackiego

„J A N“

Komedja w 4 odsłon. Bus-Fekete'ego

Już raz w Krakowie oglądaliśmy tę interesującą farzę, choć we wykonaniu wiedeńskich aktorów, dlatego nie będziemy powtarzać treści tego utworu znającego i płodnego scenopisarza węgierskiego. Przypomnieć jednak trzeba, że w sztuce są dwa typy: polityczny i miłosny, znacznie i logicznie prowadzone przez wszystkie akty do pogodnego zakończenia. Fekete bowiem zna wymogi sceny, umie budować dialogi i okraszać je dowcipem, który znajduje swój dźwięk na widowni. Najważniejszym jednak jest to, że w własnej sztuce jest kilka ról do opisu aktorskiego.

Przed wszystkim tytułowy bohater Jan, kamerdyner konstytucyjnego premiera ministrów a socjalista z ducha i przebiegańca, który na polu politycznym odnosi nad swym panem zwycięstwo. By następnie zostać jego zięciem. W roli tej zaprezentował się bardzo dobrze Mrożewski, pozyskany dla krakowskiej sceny z Poznania. Jest kamerdyner był p. Mrożewski pełen dystynkcji i dżentelmeństwa, a jako amant, po doskonałymi warunkami wewnętrznymi, wniósł do sceny miłosnej dużo liryzmu, chociaż głosowi na zawsze stał na wysokości dania. Partnerka jego p. Berchocka, b. artystka sceny baletgosciskiej, wykazała niezaprzeczalny talent, zwłaszcza w prowadzeniu dialogu. P. Fabisiak szczerze opracował rolę premiera mając dzielną sekundantkę w p. Klońskiej, jako swojej żonie.

Z pozostałej obsady zasłużyli na wzmiankę p. Kolwas, który odtworzył umiejętnie konstytucyjny typ kamerdynera, przy tym w miejsce Jana, po wyjściu go na posła z partii socjalistycznej. Dobry montaż całego przedstawienia zawdzięczamy wspaniałej reżyserii p. Karbowskiego.

Sądowe echa włamania w Czyżynach

Przed dwoma dniami podaliśmy obszerną wiadomość o wniknięciu śledztwa w sprawie kradzieży kasetki żelaznej w kwotę 11.771 zł. 93 gr., którą paoła łupem nieznanymi sprawcami podczas włamania do lokalu firmy warszawskiej „Inz. Polowski i Ska“, prowadzącej młynową fermentownię zakładu Państwowego Monopolu Tytoniowego w Czyżynach. Jan podjęzani o dokonanie tej kradzieży zasiedli wczoraj przed sądem karnym w Krakowie mieszkańcy Mogiły: St. Chojnacki, oraz bracia Kazimierz i Józef Stelmachowscy. Na podstawi przywołu sądowego, sędzia dr Bartynowski wydał wyrok uciążliwy wszystkich oskarżonych. Oskarżał prok. Bieńkowski, bronił adwokaci: dr Jan Pleszewski i dr Kruh.